

Edyta Pietrzak <https://orcid.org/0000-0003-1878-7545>

Politechnika Łódzka

Inga B. Kuźma, Łucja Lange (red.), *Mieszkanie i dom jako nieoczywistość kulturowo-społeczna*

Wydawnictwo LangeL – Łucja Lange, Łódź 2017

Monografia wieloautorska *Mieszkanie i dom jako nieoczywistość kulturowo-społeczna* pod redakcją Ingi B. Kuźmy i Łucji Lange wydana we współpracy z Łódzkim Partnerstwem Pomocy w sytuacji Wykluczenia i Bezdomności przez wydawnictwo LangeL – Łucja Lange, Łódź 2017, to pozycja o objętości 347 stron, składająca się ze wstępu, trzech części i aneksu zawierającego biogramy autorek i autorów.

Napisany przez Ingę B. Kuźmę wstęp wprowadza w kulisy przedsięwzięcia. Jest ono już drugą publikacją wydaną pod egidą Łódzkiego Partnerstwa Pomocy w sytuacji Wykluczenia i Bezdomności. Zawiera teksty kilkudziesięciu specjalistów wywodzących się z dziedzin, takich jak urbanistyka i planowanie przestrzenne, sztuka, socjologia, prawo, antropologia kulturowa, psychologia czy dziennikarstwo.

Celem publikacji jest przybliżenie szerokiej publiczności wiedzy teoretycznej w oparciu o sprawdzone lub nowatorskie metodologie, proponujące pogłębioną interpretację bezdomności i bezmieszkaniowości w rozmaitych ich odsłonach. Dlatego publikowane teksty mają prezentować efekty badań specjalistów wywodzących się z różnych dyscyplin. Książka jest forum wymiany doświadczeń wypracowywanych przez aktywistów i pracowników tych sektorów, które zajmują się osobami pozostającymi w kryzysie bezdomności.

Część I książki zatytułowana *Planowanie i realizacja polityki mieszkaniowej w wybranych kontekstach* składa się z dziewięciu rozdziałów i zawiera teksty: *Planistyczne uwarunkowania poprawy sytuacji mieszkaniowej* autorstwa Tomasza Majdy; *Najnowsze koncepcje rozwoju budownictwa mieszkaniowego dedykowanego osobom starszym i możliwości ich aplikacji na gruncie polskim* napisany przez Paulinę Totę; *Mieszkanie*

jako instrument rewitalizacji na przykładzie Łodzi, którego autorem jest przedstawiciel łódzkiego samorządu, Marcin Objalski; *Formy wsparcia osób przesiedlonych w ramach Programu Miasto Kamienic* autorstwa Zofii Garus; *Aktywne zamieszkiwanie i integracja: MiserArt, czyli „strefa kreatywna w labiryncie wykluczenia”* napisany przez Magdalенę Zarębę; *Model mieszkań społecznych w Kwilczu* autorstwa Krystyny Dorsz; *Pozytywna integracja społeczna – mieszkania treningowe dla młodzieży w kryzysie bezdomności* Agnieszki Sikory; *Integracja po francusku* Łukasza Mazura oraz *Kontenery. Instrukcja obsługi dla artystów* autorstwa łódzkiej aktywistki, przedstawicielki ruchów miejskich, specjalistki od rewitalizacji i artystki Hanny Gill-Piątek. Są to teksty aktywistów, działaczy społecznych, planistów i analityków oraz urzędników lokalnych, czyli ludzi zajmujących się praktyczną realizacją polityk mieszkaniowych w różnych ich aspektach.

Składająca się z pięciu rozdziałów część II nosi tytuł *Prawa lokatorskie w praktyce*. Zawarte są w niej teksty: *Czy Konstytucja RP gwarantuje jednostce prawo do mieszkania?* Napisany przez Adama Ploszkę; *Projekt nowelizacji ustawy o ochronie praw lokatorów – zastrzeżenia i postulaty Rzecznika Praw Obywatelskich* Magdaleny Sobas; *Standardy ochrony przed eksmisją na bruk – uwagi na gruncie Ustawy z dnia 21 czerwca 2001 r. o ochronie praw lokatorów, mieszkaniowym zasobie gminy i o zmianie Kodeksu cywilnego oraz rządowego projektu jej zmian* Dagmary Bobak i Agnieszki Jędrulak; *Eksmisja – nieoczywiste oblicza problemu i możliwości jego rozwiązania* autorstwa Beaty Kudlińskiej-Wodo, a także *Wpływ reprivatyzacji na wykluczenie społeczne emerytów i emerytek* Beaty Siemieniako. I tu jak już wskazują tytuły poszczególnych prac, głos został oddany prawnikom oraz ich interpretacjom ustaw i praw lokatorów.

Część III zatytułowana *Bezdomność i bezmieszkaniowość jako wyzwanie* zawiera sześć rozdziałów podejmujących temat bezdomności oraz towarzyszących jej postaw. Są to rozdziały: *Stres, cierpienie i droga wyjścia z bezdomności. Prezentacja trzech projektów badawczych realizowanych w Instytucie Psychologii Uniwersytetu Opolskiego* Anny Bokszczeranin i Barbary Zmaczyńskiej; *Bezdomność przestępcy (w świetle badań i analizach socjologicznych i kryminologicznych)* Andrzeja Kacprzaka; *Rezyliencja i „bezmieszkaniowość” bezdomnych rodzin na pograniczu polsko-niemieckim* Rolanda Łukasiewicza; *Lekcje wizualne. Metodyczno-metodologiczne glosarium na marginesie realizacji filmu o bezdomności* autorstwa Pauliny Cichoń i Sebastiana Latochy oraz tekst *Bezdomny czy jaki* Oksany Hałatyn-Burdy i kończący tom *Sensoryczny dom. Casus osób bezdomnych ze zwierzętami* Łucji Lange.

Ze względu na różnorodność autorów i ich macierzystych dyscyplin oraz podejmowanych obszarów badawczych i praktyk społecznych całość pracy prezentuje wyniki oryginalnych badań zarówno o charakterze empirycznym, teoretycznym, jak i analitycznym przedstawiających obecny stan wiedzy na temat zamieszkiwania i bezdomności oraz ich kulturowych, prawnych i społecznych kontekstów.

Postawione w pracy, wymienione już tu cele, w tym cel etyczny „aby przez opis różnych praktyk i analizę zasad, na których się one opierają, ukazać konsekwencje traktowania nierówności i wykluczenia, w tym mieszkaniowego, jako stanu „normalnego”, są wyraźnie określone i zrealizowane.

Książka ma interesującą strukturę i, jak pisze redaktorka, „zaczyna się od prezentacji wybranych praktyk społecznych, dopiero potem ukazane są podstawy prawne działań i polityk, natomiast podejście prawne jest istotne w tym tomie, stąd jego centralne miejsce”. W ostatniej części książki wracamy na poziom kolejnej, lecz już innej praktyki społecznej. W części trzeciej następuje powrót w teren „w sensie etnograficznym”.

Publikacja zatem ciekawa pod względem metodologicznym, językowym oraz redakcyjnym. Podana przez autorów literatura przedmiotu jest reprezentatywna. Niejednokrotnie także autorzy poszczególnych rozdziałów podejmują z nią krytyczne dyskusje, co niewątpliwie podnosi walory publikacji, a zagadnienia przedstawione w poszczególnych rozdziałach czyni bardziej istotnymi pod względem naukowym.